

RAADSVOORSTEL

MET BESLUIT

Raadsvergadering	: 13 december 2021
Agendapunt	:
Onderwerp	: Centrumgemeenteregeling SDF 2022
Portefeuillehouder	: Libbe de Vries

Beetsterzwaag, 2 november 2021.

Voorstel

1. het college van B&W goedkeuring te verlenen om een nieuwe 'Centrumgemeenteregeling Sociaal Domein Fryslân 2022' aan te gaan met de gemeente Leeuwarden.

Inleiding

Op 20 december 2020 hebben wij u via een raadsbrief geïnformeerd over het proces van de evaluatie van de centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân (centrumregeling SDF) en de uitkomst daarvan zoals vastgelegd in het eindrapport 'Rapportage Evaluatietraject Centrumregeling Sociaal Domein Fryslân (SDF)'.

In de klankbordbijeenkomst sociaal domein van 2 maart 2021 zijn de adviezen en het vervolgproces met u besproken. De door u ingebrachte aandachtspunten hebben we betrokken bij de totstandkoming van de nu voorliggende Centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2022.

Nu wordt aan uw raad gevraagd om deze volgende stap te complementeren. We verzoeken u om het college van B&W goedkeuring te verlenen om de 'Centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2022' aan te gaan met de overige Friese gemeenten, conform de Wet gemeenschappelijke regelingen, artikel 1, lid 2.

Relevant wettelijk kader – Artikel 1 Wet gemeenschappelijke regelingen:

1. De raden, de colleges van burgemeester en wethouders en de burgemeesters van twee of meer gemeenten kunnen afzonderlijk of tezamen, ieder voor zover zij voor de eigen gemeente bevoegd zijn, een gemeenschappelijke regeling treffen ter behartiging van een of meer bepaalde belangen van die gemeenten.
2. De colleges van burgemeester en wethouders en de burgemeesters gaan niet over tot het treffen van een regeling dan na verkregen toestemming van de gemeenteraden. De toestemming kan slechts worden onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang.
3. Onder het treffen van een regeling wordt in dit artikel mede verstaan het wijzigen van, het toetreden tot en het uittreden uit een regeling.

Beoogd effect en/of resultaat

In de herziene centrumregeling behoudt de centrumgemeente Leeuwarden de bevoegdheid om namens alle Friese gemeenten contracten aan te gaan met zorgaanbieders en om zorgaanbieders te subsidiëren voor de activiteiten ten behoeve van kwetsbaren in Friesland. Daarmee blijven we voldoen aan de eisen die het Rijk in deze stelt.

Dat betekent ook dat er geen andere bevoegdheids- overdracht tussen gastgemeente en centrumgemeente plaatsvinden dan deze.

Een belangrijke wijziging is dat de besluitvormingsroutes beter geborgd en gestroomlijnd zijn met als doel dat gemeenten voldoende de gelegenheid hebben om met voldoende interne rugdekking tot overeenstemming te komen over hetgeen in SDF-verband wordt gedaan.

Daarnaast is de scope (reikwijdte) van de regeling geactualiseerd in die zin dat de werkzaamheden die al in SDF-verband samen zijn opgepakt nu geformaliseerd worden. De centrumgemeente krijgt geen nieuwe bevoegdheden toebedeeld, maar wel nieuwe werkzaamheden als uiting van de gezamenlijke verantwoordelijkheid..

Argumenten

1. De centrumregeling zorgt voor een goede samenwerking en uitvoering van WMO en de jeugdzorg.

Totstandkomingsproces

Zoals u weet zijn de Friese gemeenten sinds 1 januari 2020 begonnen met de evaluatie van de huidige centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân. In 2020 heeft het externe bureau Rijnconsult de evaluatie uitgevoerd en afgerond met de oplevering van een eindrapport in het najaar van 2020 (bijgevoegd).

Op basis van de aanbevelingen zoals geformuleerd in het eindrapport is een vervolgproces gestart. In 2021 zijn onder leiding van een begeleidingsgroep, bestaande uit een vertegenwoordiging van het gemeentesecretarissenoverleg SDF, twee werkgroepen van start gegaan om de aanbevelingen van Rijnconsult in het licht van de richtinggevende uitspraken om te zetten naar concrete aanpassingen van de huidige centrumgemeenteregeling. De uitwerking is een proces geweest waarbij gebruik is gemaakt van de aanwezige expertise van alle gemeenten. Uit deze adviezen zijn niet enkel voorstellen voor de regeling gekomen, maar ook voorstellen om in een huishoudelijk reglement en met een beschrijving van de administratieve organisatie een nadere invulling van nieuwe werkwijzen te beschrijven.

Reflectie op het uitwerkingsproces

De uitwerking van de aanbevelingen van RijnConsult is gedaan door werkgroepen waarin vrijwel alle gemeenten vertegenwoordigd waren. Voor de totstandkoming van de herziene centrumregeling is dit van meerwaarde gebleken. Het heeft gemeenten nader tot elkaar gebracht en over en weer tot een beter begrip van ieders situatie gezorgd. De ervaringen binnen gemeenten en oplossingsrichtingen die er leefden om de samenwerking te verbeteren, zijn dan ook betrokken bij de uitwerking van de herziene centrumregeling.

Grote waarde lag ook in het ontstaan van een collectief besef dat de relatie tussen gastgemeente en centrumgemeente niet een van klant en leverancier is, maar dat er een zeer grote gezamenlijke verantwoordelijkheid bestaat voor alle deelnemende gemeentes. Bevoegdheden rond inkoop en subsidiëring vormen in verhouding maar een klein – maar zeer belangrijk – onderdeel van de totale sturing op het stelsel en de kostenontwikkeling. Het bleek dat de huidige afspraken onvoldoende voorzien in hoe we die gezamenlijke verantwoordelijkheid moeten vormgeven. Het is van belang ons steeds te beseffen in welke situatie we ons bevinden en waar de verantwoordelijkheid dan ligt. Dat kan op deelbesluiten betekenen dat voor elk besluit een andere situatie geldt.

Uitgangspunten voor de herziene centrumgemeenteregeling

Op basis van het richtinggevend advies en de richtinggevende uitspraken hebben de werkgroepen Scope en Governance de onderstaande uitgangspunten voor de uitwerking gehanteerd:

- A. We blijven het Centrumgemeentemodel hanteren;
- B. De gemeente Leeuwarden blijft Centrumgemeente voor alle Friese gemeenten;
- C. De reikwijdte (scope) van de samenwerking blijft nagenoeg ongewijzigd en zal enkel op die onderdelen worden aangepast waar de samenwerkingsorganisatie in de loop der jaren inmiddels al taken voor uitvoert of waar het verstandig en wenselijk is dat deze binnen de samenwerkingsorganisatie worden uitgevoerd;
- D. De governance zoals die nu geldt is het uitgangspunt en zal enkel worden aangepast om slagvaardiger te worden en een groter draagvlak te realiseren voor datgene wat binnen de samenwerkingsorganisatie gebeurt;
- E. De voorspelbaarheid van hetgeen binnen de samenwerkingsorganisatie gebeurt, moet worden vergroot.

Deze uitgangspunten vormen naast de bestaande – nog steeds geldende uitgangspunten – de uitgangspunten voor het onderhavige voorstel.

Kantttekeningen

1. *Er zijn wijzigingen aangebracht om de samenwerking te verbeteren.*

Scope-gerelateerde wijzigingen

De belangrijkste wijzigingen ten aanzien van de scope betreffen het actualiseren van de inhoudelijke taakvelden waar de centrumgemeente en in het bijzonder de afdeling SDF mee wordt belast. In de afgelopen paar jaar heeft het Rijk de inhoudelijke taakvelden van gemeenten uitgebreid. Met alle gemeenten is overeenstemming bereikt om voor de betreffende taakvelden gezamenlijk beleid te ontwikkelen binnen de centrumgemeenteregeling. Dat heeft geleid tot een uitbreiding van de beschrijvingen voor het doen van (feitelijke) activiteiten en werkzaamheden die binnen het samenwerkingsverband plaatsvinden.

Governance-gerelateerde wijzigingen

In de herziene centrumregeling zijn de afspraken over hoe het samenwerkingsverband moet functioneren aangescherpt, met name op het terrein van sturing en beheersing. Hoewel deze niet persé allen hun plek zullen vinden in de herziene centrumgemeenteregeling, zullen de wijzigingen wel moeten bijdragen aan de volgende uitgangspunten en verbeteringen:

- a. Vergroten van het draagvlak voor hetgeen binnen de Samenwerkingsorganisatie gebeurt.
- b. Vergroten van (het gevoel van) invloed binnen het samenwerkingsverband.
- c. Vergroten van de (financiële) voorspelbaarheid van het samenwerkingsverband.
- d. Duidelijke afspraken over hoe flexibiliteit binnen deze afspraken kan worden bewerkstelligd als gewijzigde omstandigheden en nieuwe inzichten moeten leiden tot nieuwe afspraken.

Ook hier geldt dat de huidige centrumgemeenteregeling de basis vormt voor de geadviseerde aanpassingen. Het bestaan van een portefeuillehoudersoverleg en een gemeentesecretarissen-overleg blijft overeind. Belangrijk is wel dat er nu onderscheid wordt gemaakt tussen besluitvormingsroutes die het algemeen functioneren van het samenwerkingsverband als onderwerp kent en besluitvormingsroutes die tot inhoudelijke overeenstemming moeten leiden over specifieke onderwerpen. Zo komen er twee inhoudelijke portefeuillehoudersoverleggen, eentje voor Jeugd en eentje voor WMO en komt er een portefeuillehoudersoverleg Algemeen & Middelen ten aanzien van het algemeen functioneren van het samenwerkingsverband. Laatstgenoemde werkt met een evenwichtige vertegenwoordiging, zoals dat in de huidige regeling al te doen gebruikelijk was bij het gemeente-secretarissenoverleg. Met andere woorden: niet alle wethouders met de portefeuille Jeugdzorg en/of Wmo maken deel uit van dit overleg. Het gemeentesecretarissenoverleg blijft bestaan als voorportaal voor het portefeuillehoudersoverleg Algemeen & Middelen. Daarnaast wordt in de plaats van de huidige agendacommissie een overleg van Hoofden Sociaal Domein ingesteld als 'voorportaal' voor beide inhoudelijke portefeuillehoudersoverleggen.

Uit het advies komt duidelijk naar voren dat een overleg alleen goed kan functioneren wanneer alle deelnemers hier ook met afdoende rugdekking vanuit het eigen college/ambtelijk apparaat kan deelnemen. In het nog op te stellen Huishoudelijke Reglement zullen daarover werkafspraken vastgelegd worden.

Middelen

Met betrekking tot de financiële voorspelbaarheid van het samenwerkingsverband ligt de nadruk vooral op het vergroten van de voorspelbaarheid met betrekking tot de samenwerkingsorganisatie SDF. Daarom wordt het moment waarop de samenwerkingsorganisatie SDF de begroting aanbiedt vervroegd, zodat gemeenten bij het opstellen van de eigen begroting afdoende rekening kunnen houden met de kosten van de samenwerkingsorganisatie SDF. Zo kan een betere afstemming met de P&C-cycli van de deelnemende gemeenten worden gevonden. Daarbij wordt ook een jaarplan toegevoegd waarin aangegeven is welke prioriteiten en activiteiten de samenwerkingsorganisatie SDF voornemens is het volgende jaar op te starten (zgn. Voorjaarsbrief).

Omdat de afgelopen jaren is gebleken dat we regelmatig met gewijzigde omstandigheden kunnen worden geconfronteerd, die ook bijsturing vragen van hetgeen in de samenwerkingsorganisatie SDF wordt voorbereid en uitgevoerd is een proces opgenomen dat kleinschalige wijzigingen in de gemaakte afspraken mogelijk maakt. Het is goed om te beseffen dat hiermee wijzigingen worden bedoeld die buiten een algehele wijziging van de centrumgemeenteregeling vallen en de wezenskenmerken (mandaten en bevoegdheden) van deze regeling niet raken.

SDG's

Goal 3: Gezondheidszorg voor iedereen

Evaluatie

Vervolgproces

Het gezamenlijk doorlopen evaluatietraject en het daaruit voortvloeiende vervolgproces is van grote waarde geweest in het nader tot elkaar brengen van gemeenten en het verbeteren van de onderlinge verhoudingen. Het heeft geleid tot een constructieve gezamenlijke uitwerking van de aanbevelingen als input voor de nu voorliggende 'Centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2022'. Daarmee is een stevig fundament gelegd voor de toekomst. Echter, de zoektocht is nog niet voltooid en zal naar verwachting ook niet nu eindigen. Verschillende (veranderende) omstandigheden zullen blijven leiden naar het steeds weer bepalen van de juiste verhoudingen. Daarbij geldt: hoe steviger de samenwerking tussen de Friese gemeenten, hoe steviger we het stelsel voor kwetsbaren kunnen blijven organiseren.

Tussentijdse evaluaties en eerstvolgende wijzigingsmoment

Jaarlijks wordt in het gemeentesecretarissen overleg, zoals bedoeld in artikel 13, de stand van zaken omtrent de samenwerking besproken met als doel om bijsturing te kunnen geven. Eens in de twee jaren organiseert het gemeentesecretarissenoverleg een reflectie op de samenwerking met alle direct betrokkenen bij deze regeling, in ieder geval de portefeuillehouders, de gemeentesecretarissen en de hoofden van het sociaal domein. Bijsturing in de onderlinge verhoudingen, de wijze waarop wordt samengewerkt en het oplossen van knelpunten wordt zoveel als mogelijk op deze wijze gedaan. Daarmee is bijsturing in de samenwerking niet enkel afhankelijk van een grote evaluatie. Uiteraard wordt na vijf jaren samenwerken wel weer voorzien in een grote evaluatie om eventuele majeure wijzigingen in de wijze waarop wordt samengewerkt te ondervangen. In de regeling is opgenomen dat majeure wijzigingen, zoals uittreding – behoudens bijzondere omstandigheden – niet mogelijk is in de eerste zes jaar na 1 januari 2022. Dat kan dus per 1 januari 2028. Dit om de eerste jaren stabiliteit te waarborgen in verband met de nieuw aan te gane contracten in de Jeugdzorg en voor Beschermd Wonen.

Bijlagen

1. Centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2022 DEF
2. Centrumgemeenteregeling Sociaal Domein Fryslân 2022 – was-wordt-lijst
3. Toelichting op de centrumgemeenteregeling Sociaal Domein Fryslân 2022
4. Eindrapportage Evaluatietraject Centrumregeling Sociaal Domein Fryslân (SDF)
5. Visual Managementsamenvatting SDF
6. Scope Eindadvies Conceptversie
7. Definitief advies Werkgroep 2 Governance SDF

Vertrouwelijke stukken ter inzage gelegd voor raadsleden

Geen vertrouwelijke stukken

Burgemeester en wethouders van de Gemeente Opsterland,

De secretaris,

De burgemeester,

Marjan van der Weij

Ellen van Selm

Team : Samen Leven
Behandelend ambtenaar : Jan Jitse Visser
Telefoonnummer : (0512) 386 222
Emailadres : janjitse.visser@opsterland.nl

Ontwerp raadsbesluit

Raadsvergadering : 13 december 2021
Agendapunt :
Onderwerp : Centrumgemeenteregeling SDF 2022

De raad van de Gemeente Opsterland,

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 2 november 2021,
van de Wet gemeenschappelijke regelingen,

besluit:

2. Het college van B&W goedkeuring te verlenen om een nieuwe 'Centrumgemeenteregeling Sociaal Domein Fryslân 2022' aan te gaan met de gemeente Leeuwarden.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de Gemeente Opsterland van 13 december 2021.

De interim-griffier,

De voorzitter,

Afke Zijlstra

Ellen van Selm